

شاه چراغ گامی بلند در مسیر خودکفایی اقتصادی

بستری مناسب برای آشنایی بیشتر با برندها، واحدهای ممتاز و دیدگاه‌های مدیران طلایی و کارآفرینان برتر کشور

گروه تخصصی مدیران طلایی
پل ارتباطی ۵۱۳۷۰۰۹۹۱۱
GOLDEN MANAGER

مدیران طلایی

تاریخچه صنایع روشنایی در ایران و جهان

آشنایی بامسیری که صنعت روشنایی در دنیا و به ویژه در ایران طی کرده است، نگاه ما را به آنچه که گذشته می‌کند. نوری که از آتش پدیدار می‌شود، در مشعل می‌شیند و به کمک روغن‌های حیوانی شعله‌ور می‌شود و در نهایت با کمک گاز و سپس برق، خود را به ماده‌ای حیاتی در زندگی ما بدل می‌کند. امروزه، با استفاده از تکنولوژی و پیشرفت‌های مدرن، صنایع روشنایی به سمت هماهنگی با محیط زیست، کاهش هزینه‌ها و ارتقای کیفیت زندگی قدم برمی‌دارد.

چراغ‌های ال ای دی از جدیدترین تکنولوژی‌های صنایع روشنایی در دنیا به حساب می‌آید که علاوه بر حذف مضرات سلامتی و زیست محیطی به کاهش مصرف برق نیز کمک شایانی نموده است. تاریخچه لامپ و برق نشان دهنده ارتقاء زندگی انسان از زمان اختراع لامپ تا توسعه آن در ایران است. از اختراع اولیه تا ورود برق به ایران و سپس تولید داخلی، این پیشرفت‌ها نشان‌دهنده تلاش‌ها و ابتکارات فراوان افراد و شرکت‌های مختلف است. این داستان تاریخی همچنین نشان‌دهنده چگونگی مواجهه با مخالفت‌ها و چالش‌ها در راستای توسعه فناوری برق و لامپ است. امروزه، با تلاش تولیدکنندگان داخلی، ایران به خودکفایی در زمینه تولید لامپ و برق دست یافته و به عنوان یک قطب تولیدی در این زمینه شناخته می‌شود.

ورود منابع نوری ال ای دی، انقلاب دیگری در صنایع روشنایی به وجود آورد به طوریکه هزینه‌های روشنایی را به حداقل رساند و باعث کاهش آثار تخریبی بر روی محیط زیست شد.

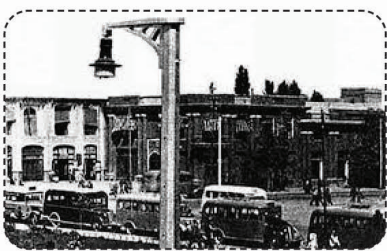
در دهه ۴۰ و ۵۰ شمسی، با تحولات به وجود آمده در صنعت روشنایی، نورپردازی‌های تبلیغاتی هم، شکل و شمایل تازه‌ای گرفت. در ابتدا، تابلوهای رنگی از بیرون نورپردازی می‌شد؛ بارواج تکنولوژی لامپ‌های نئون رنگی با قابلیت متحرک نمایی تابلوهای تجاری-تبلیغاتی، تابلوهای طلق برجسته رنگی با روشنایی فلورسنت از داخل، وارد بازار شد، مورد استقبال فراوان قرار گرفت و رنگ و شکلی جالب به شهر داد. در دوره‌ای، روشنایی معابر با استفاده از لامپ‌های تخلیه، که اغلب آن‌ها لامپ‌های سدیم با فشار بالا هستند، انجام می‌شد. این لامپ‌ها توسط نسل جدید لامپ‌ها از جمله لامپ‌های کم مصرف و لامپ‌های ال ای دی جایگزین شدند.

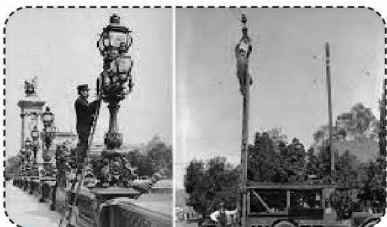
لوازم روشنایی

هر زمان که صحبت از روشنایی می‌شود محال است از لوستر؛ این آویز جذاب و زیبای روشنایی‌یادی نکنیم. لوستر یک واژه فرانسوی است و فرانسه هم از پیشگامان این صنعت است. در ایران به لوستر چل چراغ (چهل چراغ) می‌گویند. در گذشته، لوسترها از جنس چوب بود و از شمع به جای برق و لامپ استفاده می‌کردند. ساخت لوستر در ایران یک صنعت قدیمی است و ایرانیان در این حرفه بسیار هنرمند و خلاق ظاهر شده‌اند. چراغ سقفی، آباژور، چراغ دیواری، چراغ خواب، چراغ اضطراری و شارژی و لوازم جانبی روشنایی همه و همه به موازات سیر تحولی صنعت روشنایی دچار تغییرات شگرف شدند و دریچه‌ای جدید را به سوی مصرف‌کنندگان خود باز کردند.

که غروب‌ها مردم آن زمان جمع می‌شدند و این رویداد را ساعت‌ها تماشایی کردند.

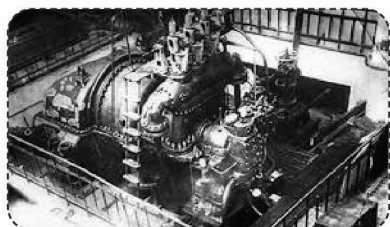
در سال ۱۲۸۴، اداره‌ای در شهرداری تهران به نام اداره روشنایی معابر تأسیس شد. این اداره بعدها به بنگاه برق تغییر نام داد ولی همچنان زیر نظر شهرداری بود. بنگاه برق، فردی را به عنوان مأمور دریافت پول مصرف برق بر اساس تعداد لامپ‌ها قرار داده بود. با توجه به اینکه در آن زمان کنتوری در کار نبود، تحصیلدار (مأمور برق) هر شب بر اساس تعداد لامپ‌ها از صاحبان آنها پول می‌گرفت. لامپ‌های ۴۰ وات، لامپ‌های ۷۵ وات و لامپ‌های ۱۰۰ وات لامپ‌های معمول آن دوران بود. با روی کار آمدن رضاشاه به دلیل افزایش تقاضای مردم تهران برای استفاده از برق، گسترش تجهیزات و کارخانه‌های مولد برق در دستور کار قرار گرفت. اما به تدریج با افزایش تقاضا و کاهش ظرفیت مولد های برق، مساله روشنایی در تهران به یک چالش تبدیل شد و مشتریان از خدمات ناراضی بودند. پس از آن در جهت گسترش خدمات، اداره روشنایی شهرداری تهران به مؤسسه برق تهران تبدیل شد.

اولین کارخانه لامپ سازی در سال ۱۳۴۳ و با ظرفیت تولید ۸ میلیون لامپ معمولی و ۳ میلیون لامپ فلورسنت در شهر صنعتی قزوین، با همکاری شرکت اسرام آلمان، فیلیپس هلند و بانک توسعه صنعت و معدن به بهره‌برداری رسید. حضور لامپ‌های فلورسنت یا همان لامپ‌های مهتابی در صنعت روشنایی منجر به کاهش هزینه‌های روشنایی شد. در سال‌های اخیر،

از لامپ‌های الکتریکی تا لامپ‌های LED

همانطور که می‌دانید، توماس ادیسون مخترع آمریکایی بود که اولین لامپ الکتریکی در دنیا را روشن کرد. ادیسون، لامپ را با استفاده از این اصل اختراع کرد: با عبور جریان برق از سیم‌ها، نور و گرما تولید می‌شود. به عبارتی لامپ، انرژی الکتریکی ورودی را به انرژی گرمایی و نور تبدیل می‌کند. در ابتدا، ادیسون از رشته بامبوی سوزانده شده برای لامپ الکتریکی خود استفاده کرد. پس از آزمایشات متعدد، در سال ۱۹۰۶ میلادی، ادیسون از رشته تنگستن برای بهبود کیفیت لامپ رشته‌ای استفاده کرد و هنوز هم این نوع از لامپ‌های رشته‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرند.

تهران تا سال ۱۲۸۲ فاقد برق بود، تا اینکه یک بازرگان خوش نام اصفهانی به نام حاج حسن امین الضرب که در سفرهای برون مرزی اش با تجهیزات برقی به خوبی آشنا شده بود به همین دلیل از سوی مظفرالدین شاه، مأمور انتقال مولد برق به تهران شد و اولین کارخانه چراغ برق (کارخانه امین الضرب) را در ایران راه‌اندازی کرد. کارخانه مولد برق عبارت بود از یک ماشین بخار پیستونی با سه دیگ و سوخت زغال سنگ.

برق جانشین گاز شد و نام خیابان چراغ‌گاز به چراغ برق تغییر یافت. در آن زمان مصرف برق منحصر به تامین روشنایی بود. بدین ترتیب برخی از خیابان‌های تهران روشن شدند نه با مشعل، نه با فانوس، نه با چراغ گازی بلکه با چراغ برقی. شگفتی این عمل آنقدر زیاد بود

چراغ توری نفتی، ابداع بعدی در صنعت روشنایی بود که البته هنوز هم چراغ توری در بعضی مکان‌ها به کار می‌رود. با آمدن چراغ‌های زنبوری روسی با توری دراز، تحولی دیگر در سبک روشنایی به ویژه برای کسب و کار مغازه‌ها اتفاق افتاد.

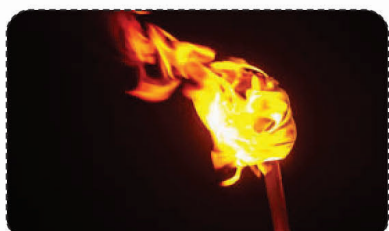
اولین کارخانه تولید روشنایی

تا پیش از پیدایش برق در ایران، روشنایی خانه‌ها با چراغ و فانوس بود. کوچه‌ها چراغ عمومی نداشت و فقط اعیان، سر در خانه‌های خود، چراغی را نصب می‌کردند. کارخانه چراغ‌گاز در تهران اولین کارخانه تولید روشنایی در ایران بود. این تکنولوژی در واقع با اولین سفر ناصرالدین شاه به فرنگ، به ایران آورده شد. فرآیند تولید روشنایی با این روش بسیار جالب بود. در کارخانه لوله‌هایی وجود داشت که مبدا آن دیگ‌های درب‌دار داخل کارخانه بود و انتهایش به فانوس‌هایی که به دیوارها نصب شده بود می‌رسید. غروب که می‌شد شیر دیگ‌ها باز می‌شد. گاز کاربیت در لوله‌ها جریان پیدا می‌کرد و سپس عده‌ای چراغچی با میله‌های بلند مشتعل راه می‌افتادند و فانوس‌ها را که گاز از طریق لوله‌ها به داخلشان رفته بود روشن می‌کردند. در این دوران در ایران هنوز از برق و لامپ خبری نبود.

تاریخچه روشنایی در ایران

نور با خورشید معنا گرفت و تولید آن از آتش آغاز شد. آتش علاوه بر گرما و پخت غذا، روشنایی را برای بشر به ارمغان آورد. به طور معمول، خانه‌های تاریخی از طریق پنجره‌های بزرگ و زاویه ساختمان نسبت به نور طبیعی روشنایی می‌گرفتند. هر چه جلوتر رفتیم شکل روشنایی با تکامل زندگی انسان و پیشرفت و تمدن تغییر کرد. مشعل وسیله‌ای شد برای نورپردازی مکان‌های تاریک؛ مشعل‌هایی که با چربی حیوانی و روغن گیاهی می‌سوختند.

شمع و چراغ شیشه‌ای و سفالی در ادامه، وارد زندگی اجداد ما شد. شمع‌هایی که در ابتدا از موم بودند و بعدها از پارافین تولید شدند. پارافین مزایای بسیاری داشت؛ علاوه بر قیمت ارزان، بسیار کم‌خطر بود.

سیر تحول در روشنایی

سال‌ها پیش، چراغ که یک واژه‌ی فارسی است از سنگ و پوسته و شاخ و برگ درختان ساخته می‌شد، با گریس پر می‌شد و فتیله پنبه‌ای نازک روی آن قرار می‌گرفت. چراغ پیه سوز ابتدا در ایران و هند به کار گرفته شد. بعد از آن، چراغ موشی آمد؛ پس از چراغ موشی نوبت چراغ سیمی یا فانوس شد و سپس چراغ گرد سوز نفتی روشن‌کننده محافل ایرانی شد؛ چراغی که دارای شیشه‌ای عمودی و دراز بود.

... و امروز شرکت شاه چراغ

